

DIRECTOR

Dr. AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
invoială

REDACTOR

Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Unitatea

Foale bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Calea atrofierii

(+). Neam de oameni echilibrați cum sunt Românii de felul lor, s'au distins în toată vremea printr'un bun simț ce li-a fost caracteristic și printr'un ales sentiment de dreptate care i-a făcut să deie fiecăruia ce-i al său — suum cuique — indiferent că-i vorba de ai săi, ori de străin. Dar fără să treacă măsura nici cu lauda unora, nici cu subvalorizarea, ori chiar cu injuria adusă altora, numai pentru că aceștia din urmă nu sunt „de-ai noștri” ca ideologie socială, ori religioasă. Minte limpede, suflet larg și inimă simțitoare, Românul a zis lucrurilor pe adevăratul lor nume; s'a bucurat cu cei ce se bucură, a plâns cu cei ce plâng și a fost totdeauna de partea celui nedreptățit, oricine ar fi fost celce săvârșia nedreptatea. Fiindcă știa un lucru: pofta vine mâncând. Și samavolnicia, după o lovitură isbită, va trece la alta, fără să mă cruțe pe mine cel ce-i cânt osanale și-i fac temenele, din motive mai mult ori mai puțin avuabile.

Se pare însă că înțelepciunea bătrânească a luat-o, în măsură extrem de îngrijorătoare, pe cale neîntoarsă, mulțumită unor factori fatali în noua noastră viață socială (demagogie deșantată, duh de clică, presă venală și slugarnică, antagonism confesional, ș. a.) Vremile noastre prezintă aspectul unei abateri dela linia cumințeniei specifice românești, marcând jalnic de pronunțat orientarea spre înstrăinarea de noi înșine; spre atrofiera sufletului românesc. Dascălul neamului, d. N. IORGA, stigmatizează după cuviință această stare de lucruri, scriind în „Neamul Românesc” rânduri ca acestea:

„Astăzi simt un desgust care nu se poate rosti în deajuns față de formule de ingenunhere și de înstrăinare a sufletului nostru. Ele se observă în toate domeniile, cu o adevărată furie de abdicare. — Nu mai vorbesc de noua invazie a limbii de conversație străină. „Maserismul” e în floare. Fuga peste graniță se consideră ca o datorie. Intellectuali, cari vorbesc un jargon abstract total neînțeles, se inspiră dela ultima carte apărută aiurea, fie și a unui reclamagiu și a unui idiot. Cădem la picioarele oricărui musafir. Croim programe traduse de sclavi pentru a ajunge la forme cu care nu ne putem îmbrăca. Purtăm steaguri care nu sunt ale noastre, embleme ce n'au a face cu noi. Jucăm englezește și clădim americanește. Văpsim case și cămăși în toate colorile. Ducisăm și fährerisăm pe toți copiii. Serbăm triumfurile altora. E o scârbă să te afli într'o lume așa de desprețuitoare față de ea însăși. Desinștrăinarea noastră e, azi, o primă datorie”.

Același, tot acolo, înșicrând pe închinătorii „acțiunii directe”, și a „faptului implinit”, cum a fost Anshuss-ul (de care se bucură „Telegraful Român” 20. 3. 38, fiindcă i-se năzare că ar însemna „căderea ultimei fortărețe a catolicismului în lumea germană”), are și următoarele: „Alții jubilează prin articole, prin ilustrații, pe toate căile pentru ce s'a întâmplat în Austria, ca și cum noi înșine am fi făcut o mare ispravă națională; tonul unor foi „românești” nu se deosebește prin nimic de acela al foilor săsești din Ardeal”.

Adevărat: ura, venalitatea și prostia, conștient și inconștient, împreună și separat, lucrează spre atrofiera admirabilului suflet românesc. — De ce nu-și dau mâna toți cei buni să împiedece acest rău, prevenind astfel cumplite dezastre viitoare?

Dumineca presei

Deciziunea Inaltului Cor Episcopesc — Un pas norocos spre deslegarea marelui probleme a presei — Ce mai trebuie făcut

(=) La propunerea comitetului de presă al Agrului, Inaltul nostru cor episcopesc a decretat ca: „de aici înainte, în fiecare an, la Dumineca crucii, a trela din Paresimi, din îndălțimea amvonului să se arate însemnătatea presei bune; preoți și credincioși împreună să se roage lui Dumnezeu pentru triumful ei în mijlocul neamului românesc”. În aceeași zi se vor putea ține conferințe și serbări închinare acestui gând, după programul de propagandă și acțiune pe care-l va da Agrul.

Deciziunea este de mare importanță. E primul pas concret și norocos pentru deslegarea unei probleme care părea fără deslegare.

Intr'adevăr, sunt zeci de ani de când discutăm mereu. Ne-am și obosit de atâta vorbărie. Ar da volume articolele care s'au scris despre această temă și durere neadormită: presa noastră. Am ținut sfaturi peste sfaturi. Am constituit comitete. Am ținut discursuri și am făcut propuneri. — Vremea a trecut și... au rămas toate cum au fost. Mulți s'au și resemnat. Cred că toate sunt de geaba. Ne găsim într'un impas din care nu-i ieșire.

Totuși, nu au dreptate entuziaștii noștri cu respirație scurtă. Nu toate au fost de geaba. Ci mai curând: toate au fost de folos. Necesare chiar. Toate aceste debateri și frământări, la aparență sterile, au constituit prima fază, necesară, pentru maturizarea și deslegarea problemei. Rezultatele se văd.

Bătând mereu toaca la urechea marelui surd, care era conștiința norodului nostru credincios, am ajuns la clipa decisivă a deșteptării. Am început să înțelegem, că aci e vorba de un interes imediat, esențial, existențial. Ne-am dat seama nu numai de mizeria în care vegetăm, de depărtarea la care ne găsim față de ținta urmărită; ci, coborând din sfera avânturilor și entuziasmelor seci, am cercetat deaproape realitatea rece și dușmănoasă. Am cântărit greutatea cu puterile ce putem mobiliza. Și am limpezit astfel, nu numai pentru puținii oameni de meserie care le cunoșteau, ci pentru toți cei cu ochii deschiși, datele și termenii esențiali ai problemei. Așa am putut ajunge să seriem mișcările tactice necesare și să începem de acolo de unde trebuia: din capăt.

O porniserăm la început pe calea întoarsă. Toată bătaia de cap se reducea la prima parte a chestiunii: producția. Esențială, de sigur, această latură; care mai avea și darul de a bate la ochi și de a ispiti cu succes ușor. Nu era doar prea greu să vedem evidența: avem, relativ, prea multe publicații și totuși nu avem publicațiile care ne trebuiesc. Nu e potrivită producția cu trebuințele consumului, ca să folosim

formule economice. De aici concluzia: concentrare, sistemizare, coordonare. — Perfect just și corect. Și nu fără folos. N-am ajuns, ce-l drept, la realizare. Dar este acord aproape unanim privitor la felul raționalizării. Știm ce ne trebuie. Mai mult: știm și cât am putea birui. Un mic efort, nu prea mare, peste ceea ce cheltuim astăzi cu atât de variatele și prea puțin diferențiatele noastre publicații, ne-ar ajunge pentru a susține pe cele mai puțin și mai pline care ne-ar trebui.

Atunci? De ce nu s'a trecut la realizare? — Întrebarea e firească. Tot așa, la prima privire, răspunsul obișnuit, care nu-i departe de o învinuire: nu se pot înțelege conducătorii publicațiilor! Prea multe ambiții și prea puțin entuziasm desinteresat. — O fi, n'o fi adevărat, nu știm. Știm însă că judecata se rostește, pe rând, cam din toate părțile. Și fiecare se gândeste la... ceilalți; el fiind, deci, gata la toată jertfa. — Noi inclinăm să credem că acesta e adevărul. Conducătorii actualelor publicații sunt gata la acest act de sacrificiu pentru binele comun. Mai ales că ar fi o jertfă foarte... plăcută. Căci doar, pentru a scrie, rămân deschise viitoarele publicații. Iar grija și răspunderea pentru partea materială, un adevărat coșmar în actuala situație, cred că ar da-o fiecare, cu toate mâinile și în fiecare clipă.

Deci: nu poate fi vorba de nici o încăpățănare, ambiții, lipsă de înțelegere etc. Toate acestea sunt acuze nedrepte și jignitoare pentru aceia cari în disordinea de astăzi se sacrifică mai mult decât vor trebui să jertfească în viitoarea situație disciplinată și organizată. Ci pricina sbuciumului fără reușită de până acuma este alta: n'a fost rezolvată partea a doua a problemei. Și, pentru execuție, asta e prima. Fără o mulțumitoare aranjare a ei, ar fi fost mai mult decât o greșală raționalizarea propusă și de toți învoită. S-ar fi înecat. Și, deodată cu ea, s-ar fi compromis și ideea, bună în sine, a sistemizării.

Intr'adevăr, întâiul și cel mai important lucru este: publicul. Cititorii. Nu bani. Nu fonduri, nu colecte, nu milă. Cei cari cântă mereu această arie metalică, greșesc. Cel dintâi și singurul lucru necesar: asigurarea unui număr suficient de cititori devotați. Căci să dorească presa bună. S-o știe prețui. Și, mai ales, să știe că trebuie și plătită. Atâta vreme cât nici cei mai buni între fruntași, nici o seamă de preoți chiar, nu știu că abonații au, între altele, și datoria de a plăti abonamentul, ar fi fost mai mult decât riscat a ne aventura la publicații de alte proporții decât cele de azi.

Vremea își dă, de sigur, contribuția la a-

ceastă pregătire. Dar noi n-avem vreme să aşteptăm... vremea. Fiindcă prea suntem rămaşi. Trebuie deci să forţăm niţel ritmul. — Asta o face Episcopatul cu „Dumineca presei”. Numai aşa se şi putea. Numai aşa se va produce o mişcare generală şi continuă. Mai ales dacă se va stărui şi se va adânci. — Prin aceasta se obţine, cu o cale, şi alt rezultat. Din rugăciunea comună şi generală în tot cuprinsul Bisericii noastre, în toate parohiile ei, va spori şi un alt sentiment, factor sufletească indispensabil pentru reuşită. Vom înţelege mai bine că *suntem o singură Biserică, o societate unitară şi solidară. Că suntem şi trebuie să fim uniţi*. Mai uniţi, mult mai uniţi şi mai solidari decât până acum. Altfel va fi vai de noi. Vai, nu numai în această chestiune a presei. Ci vai peste vai, pe toată linia!

Dar nici această pregătire sufletească nu ajunge. Paralel cu această acţiune spirituală, trebuie să se facă *organizarea practică a desfacerii produselor de presă*. Trebuie să ştim precis câţi şi ce fel de cetitori avem. O propagandă sistematică pentru câştigarea de abonaţi şi mijloace practice pentru încasarea abonamentelor. Tot atâtea lucruri în care trebuie să fie de folos comitetele diferitelor asociaţii religioase din parohie, Agru, Reuniunea Mariană etc. Şi în fruntea tuturor, pe toate îndreptându-le, animându-le, supraveghindu-le: *preotul*, care trebuie să fie sufletul tuturor. El este primul şi principalul agent al presei bune.

Am ajuns să înţelegem acest lucru. Am început să mergem pe drumul cel bun. Dacă vom stărui, vom birui. Mai curând chiar decât s-ar crede. Dumnezeu, cărui îi închinăm rugăciunile din Dumineca Crucii pentru izbândă acestui gând, va da binecuvântarea sa bogată. Căci pe El vrem să-l mărim. Ca să ne mântuim!

Papa intervine pentru năpăstuţii din Spania. Războiul spaniol nu mai merită nici măcar acest nume. S'a transformat într'un măcel oribil, în care nu se ţine seamă de nimic. Nici de cele mai elementare norme ce se respectă şi în cursul celor mai crâncene ră-

boaie de către toate naţiile civilizate. Se omoară şi se distruge, cu furie sălbatică, tot ce se poate. Nu se mai face deosebire între soldat şi populaţia civilă, nelarmată; între bărbat, femei şi copil; între spital, biserică şi casarmă. Cad bombe, ca ploaia din senin, asupra araşelor paşnice, din dosul frontului, în care nu este nici un tun şi nici un soldat. Spectacolul e îngrozitor şi desigur.

În repezite rânduri Sfântul Părinte dela Roma, adevărat samaritan milostiv, a intervenit pentru curmarea acestui prăpăd, jalnic şi ruşinos. Ori măcar pentru îmblânzirea lui. Intervenţiile au şi avut oarecare rezultate. S'au salvat sute de vieţi preţioase şi s'au oprit o seamă de orori. Dar ce e asta faţă de potopul nelegiuirii în care stă să se înecă o ţară întreagă şi un mare popor, cu întreg trecutul lui glorios? Şi ce nădejdi de îndreptare, când tocmai în vremea din urmă bombardarea oraşelor deschise şi a populaţiei paşnice a luat proporţii până acum neatinsse!

Iată motivul pentru care a ridicat un glas de protest energetic guvernul englez, cerând guvernului Franco încetarea acestor metode de luptă detestabile. La fel a făcut, din nou, şi Sfântul Scaun. Agenţia „Rador” anunţă că încă în 21 Martie Msgr. Antoniutti, însărcinatul de afaceri al Vaticanului, a făcut un demers pe lângă guvernul spaniol, în acest scop. „Observatore Romano” ţine să accentueze că nu acesta e primul demers de acest fel al Romei papale. S'au mai făcut multe. Toate spre a alina suferinţe şi a îmblânzi sălbătăcia. — Accentuiază însă semioficiosul Vaticanului şi o altă faţă a monedei: În timp ce Biserica îndeplinea această operă de caritate, noi răni crude şi sângeroase îi erau pricinuite! Tocmai de către aceia cărora ea le făcea bine. Aşa, la Teruel: din 65 preoţi şi călugări câţi se aflau acolo la 1 Ianuarie 1938 nu mai puţin de 27 au fost masacraţi de comunişti în împrejurimile oraşului şi numai 2 biserici au rămas neprofanate de ei.

Dumnezeu să aibă în paza Lui nenorocita Spanie!

„Gazeta Transilvaniei” jubilară

Jubileu unic, fără păreche în istoria publicisticii româneşti. Ieri în 12/25 Martie s'au împlinit rotund 100 de ani de când a apărut Braşov, în 12/25 Martie 1838, primul număr venerabilei „Gazete” care a împlinit o misiune providenţială în viaţa neamului românesc. Câte ziare a avut şi are neamul nostru nici nu n'a reuşit să ajungă la această coroană jubilară. Şi nici unul, mai ales, nu poate privi îndăteat prin ceaţa anilor, la un trecut atât de sbruciat şi atât de bogat în fapte uluitoare, incongruabile. E tocmai veacul marilor împliniri naţionale, în desăvârşirea cărora s'au rostit, de siguri puteri mai pe sus de oameni, dar la a căror pregătire a contribuit în mare măsură, mai mult decât oricare alt produs al tiparului, gazeta jubilară de astăzi. Apărută, la 1838 „cu prealambă voce” a împăratului din Viena, în haina buclilor cirilice, astăzi jubilează în România tocmai în zilele când Austria veche dispărea pe harta lumii! Un destin fără seamăn!

Lăsând ochiul minţii să cuprindă într-o singură privire acest veac al marilor împliniri veacului „Gazetei”, ne cutremurăm cucernic la faţa icoanei de grandoare neasemănată. Pară niciodată în istorie Dumnezeu nu şi-a arătat puterea mai văzută şi mai simţită decât a făcut-o în această vreme cu naţia românească. Un sentiment de adâncă recunoştinţă ne străbate faţă de Puterea care rânduieşte minunat soarta popoarelor. Recunoştinţă Celui ce trimite apostoli şi proroci noroadelor cu inima zdrobită, ca să le trezească din moarte la viaţă.

Aşa a făcut cu neamul nostru. În clipa cele mai grele, atunci când totul părea pierdut, atunci a aprins în faţa lui făclia nădejilor noastre. „Gazeta” este o astfel de făclie. Aprinsă în timp de grea restrişte.

„Nădăruiri — spuse Papiu Ilarian — n'a fost vreodată un organ de publicitate mai bine venit decât „Gazeta Transilvaniei”, chiar atunci, în mijlocul naţiunii române. Căci într'atât îngropaseră acum ungiu, cu conştiinţele lor cea egoistă, tot spiritul şi atâta frică sclăvească gaseră în ei, că ar fi crezut cineva, că nu poate să

□□ Foia „Unirii” □□

Naţionalism şi creştinism

De **Protopresbiteraşul ortodox**

S'a făcut naţionalism oficial şi oficios, şi politică naţionalistă, cel puţin după câte ştiu şi eu, dela 1907, 908, 909 încoace, iar astăzi s'a întesit rău. E drept că au fost unele exagerări. Nu se poate tăgădui însă corifeilor naţionalismului, şi mai ales d. Iorga, muncă statornică şi cinstită, activitate neprihănită, desinteres material şi devotament dus chiar până la absurd.

Dar roade, naţionalismul n'a dat. Vreau să zic: n'a dat un instrument bun pentru guvernământ. Şi de ce-am ocoli: dd. Iorga şi Cuza monopolizaseră pe vremuri mai toată mişcarea intelectuală. Îi băgaseră în răcori chiar pe marele Ionel. Fie dintr'un naţionalism cu pecetea unui sistem autentic arhaico-iudaizant, fie din incapacitate şi improviziune politică, Mitropolitul naţionalist al Moldovei s'a despărţit de Mitropolitul Primat, cum le zicea pe vremuri publicistul mucalit, răposatul *Ranetti*. Subscriitorului acestor rânduri, d. Cuza — mai sunt şi azi martori — i-a propus, mai în glumă mai serios, să citiască dlui Iorga moliftele lui sf. Vasile. Şi când i-s'a spus cu demnitate, că nu se cuvîne — nu zic o vorbă prea tare — să-i spuie cuiva de şeful lui politic aşa ceva, nu e de demnitatea unui

universitar şi a unui şef de partid să vorbescă aşa de un coleg şi de un fost tovarăş de principii şi aliat în luptă, d. Cuza a plecat cam plouat. Acuma îşi publică poeziile „strălucinde” în *Cugetul Clar* al d. Iorga!

Din cea mai recentă publicaţie politică, naţionalistă à outrance, a celui mai recent şef de naţionalism recent: „Pentru legionari”, reese că d. Cuza şi-a anatemitizat pe cel mai intim colaborator al său, între alţii pe bunul şi nobilul d. Şumuleanu. Iar actualul căpitan al naţionalismului, văzând că d. Cuza nu vrea ori nu poate prinde clipea politică prielnică, s'a desfăcut de cuzism făcând politică pe socoteala sa deosebită. Dacă de aproape 1/2 veac d. Cuza este — şi a fost oficial recunoscut — doctrinarul naţionalismului, deunăzi era cazul de a spune: cucu-şi cântă numele, cuculeasa ouă, iar pitulicea (gardadefier), le cloceşte. Puii sunt cu mama vitregi. D. Iorga, Patriarhul naţionalismului, dă din nefericire politică şi din naivitate, binecuvântarea sa francmasoneriei, resp. marelui tartor al şi mai marelui Orient. Tot pui de cuc... Intre puii de cuc se mai vâra uneori şi câte-un cloncan, al de Goga, şi cureterătorul corporatist.

Aşa stau lucrurile. Şi iată acuma şi pricinile pentru cari nu tot naţionalismul e o doctrină politică roditoare. Noi socotim creştinismul, resp. morala creştină, politiceşte de sigur, dar în ori şi ce caz altfel, ca singura doctrină, singura concepţie care dă roade: pentru îns în parte, pentru statul lui, pentru omenirea întreagă: „În nimenea altcineva nu este mântuire; căci nu e

sub cer nici un alt nume, dat nouă omenii întru care să ne mântuim” (*Fapte* 4 12).

Naţionalismul exagerat este per excelenţă o atitudine, un concept, o necesitate etnică şi prost politică arhaico-iudaizantă; este şi nici nu poate fi susţinut creştineşte nici în practică, nici în teorie; e o sterilitate oportunist-inoportună. Cel mai mare naţionalist al tuturor veacurilor, al tuturor eternităţilor rămâne tot Mântuitorul, fiindcă nu poate fi trecut de nimeni în jertfa ce a adus-o de bună voia sa, pentru naţia sa. De fapt asta. Ca doctrină: „El este capul trupului Bisericii, el este mieul, întâiul născut din morţi ca să fie, toate privinţele, întâiul (*Coloseni*, 1, 17). Până aproape de patima sa Mântuitorul a făcut, cedând ucenicilor şi naţiei sale, cel mai fervent naţionalism: Pe aceşti 12 (ucenici aleşi săi) i-a trimis Isus poruncindu-le lor urmărirea: În calea păgânilor nici să nu vă abatăţi şi în nici-o cetate de-a Samarinenilor să intraţi (sf. *Matei* 10, 5). — Aceeaşi atitudine şi mai categoric subliniată, în întâmplarea Cananeanca, pe care o refuză şi numai după multă rugă o ascultă. (*Mt.* 15, 22—29).

Era aceasta o lipsă de clar viziune a Mântuitorului din partea Mântuitorului, ceea ce ar tinge dumnezeirea sa? Nu. Erau vederile strălucite ale ucenicilor săi şi ale naţiei sale pe care Mântuitorul nu voia să-i scandalizeze. Pe care însă le va îndrepta, rând pe rând, pentru a apropia de adevăr. Aşa cum face cu apostolii cari cer foc peste Samarinenii neprimitori (*Luce* 9, 53—56); şi atunci când ei se miră că

nască vre-odată un român cu sufletul atât de mare, ca să cuteze măcar a vorbi de națiunea română sub constituția feudală ungurească și ce e mai mult, să aibă curajul de a apăra în public, că o națiune ca aceasta are drepturi egale cu cea ungurească...

Și cum a știut apăra »Gazeta« aceste drepturi, cu cât curaj, cu câtă iscusință, cu cât tact! Și cum a înțeles să cuprindă întreaga frământare națională, având ochiul deschis pentru toate aspectele vieții publice în care se desfășura un interes național! Toate acestea par, pentru răutatea vremurilor de atunci, adevărat miracol. Tot așa misiunea ei covârșitoare pentru legătura sufletească a Românilor de pretutindeni. Dela început »Gazeta« n'a fost a »Transilvaniei«, ci a Românilor de pretutindeni. Abonații ei se recrutau de pe întreaga întindere a pământului românesc. Era ca o inimă în corpul românismului.

Se cade, deci, să jubileze și astăzi întregul românism. Să aducă prinos de slavă marilor înaintași cari, cu duh de adevărați proroci și cu suflet de apostoli, au făurit destinul strălucit al poporului nostru. Slavă lui *G. Barițiu*, care a întemeiat și a condus atâtea vreme providențiala »Gazeta« ca și pe sora ei, »*Foiaia pentru minte, inimă și literatură*«. Slavă tovarășilor lui de muncă, mai ales lui *Iacob* și *Aurel Mureșianu*, cari și-au legat numele pe veci de această gazetă.

Noi, Blăjenii, prăznuim, cu toată adâncă bucurie a inimii de român, împreună cu gazeta care jubilează. Este, doar, și o sărbătoare a noastră aceasta. Și Barițiu și Mureșianu au fost ai noștri. Suflet dela Blaj au dus și au turnat în paginile »Gazetei«. În vreme de restriște, la o mare răspântie, când »singura scăpare era în scrierile literare, în biserică și în școlile dela Blaj — cum scrie în »Universul« d. M. I. Mateescu — *rezistența dela Blaj a fost de neînvinș*«. Ea a biruit în paginile »Gazetei« dela Brașov!

Invățământul teologic ortodox. Se discută de mult această problemă, de prima importanță, de către conducerea bisericii ortodoxe române. Nici unul din multele proiecte

luate în desbatere până acuma nu a putut întruni acordul tuturor. În chip deosebit, Ardealul avea puncte de vedere cu totul opuse celor din vechiul regat. Ultima sesiune a Sfântului Sinod a rezolvat, săptămâna trecută, problema spre mulțumirea tuturor. Și, ne grăbim să adăugăm, în chipul cel mai norocos cu putință, iată principiile noiei organizări:

Invățământul teologic trece efectiv sub conducerea și controlul Bisericii. — Toate seminarile de azi se prefac în *licee seminariale*, care nu vor fi alta decât liceele confesionale dela noi. Câte un astfel de liceu va trebui să fie în fiecare centru eparhial; acolo unde nu ar fi existat seminarul, se va transforma în confesional unul din liceele de stat actuale. — *Academiile teologice* din Ardeal rămân în ființă. Mai mult; se va întemeia câte o academie similară în fiecare centru mitropolitan din țară unde nu funcționează facultăți de teologie. Aceste academii vor libera diplomă de licență, la sfârșitul alor 4 ani de studii, numai în baza frecvenței și examenelor anuale. Licențiații cari vor trece două examene fundamentale și vor susține o teză scrisă vor avea titlul de magistru, care le dă dreptul a se prezenta la doctorat la facultățile universitare. — *Facultățile de teologie* rămân încadrate în universități. Dar comisia de recrutare a profesorilor va fi prezidată de un membru al Sf. Sinod care are și controlul direct al întregului învățământ din punct de vedere dogmatic și moral, în așa măsură că profesorii excepționali din acest punct de vedere vor fi îndepărtați dela catedră.

Nu putem dori decât o cât mai norocoasă traducerea în fapt a acestor principii.

De ce trebuie să fie Biserica autonomă? Sub acest titlu »Telegraful Român« din Sibiu publică, în numărul său din 20 I. c. un viguros articol de fond, punând încă odată în lumină adevărul elementar, cuprins în însăși noțiunea ei de instituțiune divină, că adevărat: »Biserica nu e supusă nici unei autorități din lume, că ea nu se conduce după legi și norme impuse de nici o autoritate străină...« și după le-

gile date ei de Hristos. Cei cari se provoacă la pilda Bizanțului uită că atunci s'au ținut regulat sinoade și statul n'a făcut decât să-și însușiască hotărârile sinoadelor. Și să nu se uite că în sistemul bizantin au fost și destule abuzuri.

»Aceste abuzuri — continuă articolul — nu vrem să le vedem reînnoite în Biserica noastră, oricât ar avea girul exemplului bizantin. — Nu vrem să lăsăm Biserica să fie robită de vre-o instituție lumească. N'o vrem împiedecată și deviată în misiunea ei, de nici una din instituțiile ale căror rost se limitează de orizonturile lumii acesteia. — O Biserică pornită la lucru cu legi și ordonanțe ministeriale este sau o Biserică robită sau, dacă aceasta se face cu voia ei, se află într'un mare păcat, abdicând dela demnitatea ei de care trebuie să fie geloasă, căci e demnitatea înfricoșată a Fiului lui Dumnezeu care o umple cu puterea Lui... Cei ce vreau să lege Biserica de Minister sunt dușmanii ei, cari o vreau îngenunchiată nu în rugăciune ci în slăbiciune, în incapacitate și nedemnitate. O vreau fărâmițată în tot atâtea mii de părți-cele, câți preoți sunt, căci ministerul nu știe de o unitate mistică a Bisericii...«

Publicarea articolului e justificată de unele semne recente, »cari ar putea fi interpretate în sensul că se urmărește de către Statul nostru o știrbire a autonomiei bisericești«. Așa: »în noua Constituție au fost omise articolele prin cari se garanta în cea din 1923 autonomia bisericească«. Apoi: în gazete s'a scris că »Ministerul« vrea să amâne alegerile pentru Adunările eparhiale »până la modificarea Legii de organizare bisericească«. Ceeace s'ar face prin decrete legi. — Autorul vrea să creadă că e vorba de simple informațiuni greșite și că nimic cu voia nu se face pentru știrbirea autonomiei bisericești.

Ce va fi, viitorul va arăta. Deocamdată ne bucurăm de această atitudine categorică a Sibiului.

Cilii și răspândiți »UNIREA«

stă de vorbă cu o femeie samarineancă. (Io. 4, 22). — Adevărata concepție a iubirii de neam era dintre lucrurile »multe pe care le am, dar nu le puteți suferi acum« (Io. 16, 12), de care însă își vor aduce apostolii aminte abia după preamărirea lui Isus. (Io. 12, 16).

A făcut Mântuitorul tot ce i-se putea cere, fie și sub forma strâmtă de fanaticism național, ca să aducă la sine oile pierdute ale casei lui Israel. Dar când a văzut că n'o poate scoate la cale, când vremea preamării sale s'a apropiat, atunci s'a schimbat la față. Din parabola cu nunta fiului de împărat ne dăm seama de ce n'a putut face nimica cu Ebreii ca nație, ca bloc etnic, pentru viitoarea mântuire a lumii: căpeteniile în slujba streinilor, au luat țara în arendă. Preoțimea, adevărat lumea subțire, cărturarilor se interesează de dijmă. Am cumpărat cincii perechi de bol = 10, mă duc să-i încerc. Norodul cel mult, cununat, legat de aceste două clase, nu putea veni să se împărtășiască din ospățul nunții Mântuitorului, care nuntă figurat e moartea sa, ca-n »Miorița«. De aceea, Ebreii, o parte, au intrat în creștinism, individual dar nu ca un bloc național.

Intru acest sens iată ce cântă sf. noastră Biserică în Vinerea cea mare: »Acestea zice Domnul către Iidovi: Poporul meu, cu ce V'am supărat?... De acum nu volu mai îngădul: *chema-volu neamurile mele și acelea mă vor preamări, împreună cu Tatăl și Duhul și eu le volu dărui lor viața veșnică*«.

Pricina pentru care a fost răstignit Mântuitorul este șovinismul naționalist. Se

temeau că dacă va crede lumea în el: »vor veni Romanii și ne vor prăpădi și țara și norodul. Iar un oarecarele dintr'înșii Caiafa, Arhiereu fiind al anului aceluia, le-a spus: voi nu știți nimica, nici nu discutați că e mai de folos să fie omorât un om în interesul norodului și să nu piară tot neamul (sf. Ioan, 11, 46—51). Să presupunem că Mântuitorul nu o rupea cu neamul său, și nu atâta cu el cât cu mentalitatea lor: N'avem de luptat cu sângele și cu trupul ci cu domniile, cu stăpânirile, cu căpeteniile întunericului, cu duhurile răutății din lucrurile cerești (Efes. 6, 12). Ar fi ajuns în ierarhia nației sale un mare: Preot, cărturar sau Fariseu, dar n'ar mai fi întemeiat creștinismul.

Pe unde ai greșit pe acolo te bate Dumnezeu — pe Ana, pe Caiafa, ba și pe Juda, chiar dacă i-o fi zicând nu știu cum! Cărturari și Farisei cât lumea, scandalizați grozav că *Iuliu Manlu* este catolic și *Mihalache* comunist: Niceforaș, Nae, Onisiforaș, Grigoraș. Vremea, revistă neo și ultranaționalistă, susține (după tradiționalista *Predante*) (Nr. 497 de Duminecă 25. VII—937) că nu se poate vorbi.. de opoziția naționalism — ortodoxie, dacă ai înțeles bine ce-i o națiune și ce anume înseamnă ecumenicitate (pg. 10). Națiune înseamnă numai anumite interese ale anumitor gaște, iar ecumenicitate înseamnă primatul acestor interese de gașcă în lumea întreagă, cea mai desăvârșită formulare iudalozant-grecizantă a stingerii spiritului. Intr'un omagiu celebru adus Blajului de unul din filii săi citim: »Devotat cu toată ființa

marilor tradiții ale Instituțiilor Blajului, doresc ca ele să răspândiască și în viitor, cu aceeaș perseveranță: 1. morala creștină; 2. naționalismul. intransigent; 3. patriotismul constructiv; 4. cultul caracterului și 5. simțul de datorie«.

Firește că decât națla e mai mare Dumnezeu; decât naționalismul e mai mare creștinismul, absolut întru toate înțelesurile și întru toate privințele. Există un popor în lume, se pare cel mai numeros bloc etnic, care are dela Dumnezeu toate darurile, afară de darul de a face politică. De aceea pune mai presus de slujirea lui Dumnezeu slujirea nației în formă național sau naționalist-socialistă. Dar să fim bine înțelegi: nu știe să facă politică. Vom mai trăi și vom vedea. O altă nație, iarăși nație mare, dar care tot așa nu știe să facă politică, în loc de slujirea lui Dumnezeu, slujește materialismului și nebuniilor utopice ale lui Marx. Vom vedea noi unde o să ajungă. Dar există și o altă nație, îndrumată spre cel mai bun viitor, a cărei politică începând prin ateism socialist a ajuns la servirea creștinismului, punând virtuțile naționale, chiar naționaliste, în slujba universalismului creștin. Are deocamdată inițiativa în politica lumii. Fiindcă nu mai dacă ești implinitorul moralei creștine poți fi naționalist intransigent, patriot constructiv, om de caracter, om care-și face datoria, ieri astăzi și în veci. Căci sf. Evanghelle spune: Căutați mai întâi Împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui și restul vi-se va adauge vouă!

Propaganda comunistă prin film

Precum știu cetitorii acestui ziar, „Unirea” a venit cu o veste îmbucurătoare pentru toți doritorii de „Impărăție cerească”: „Apostolatul prin film și proiecțiuni printre credincioșii Bisericii române-unite”. Frumoasa inițiativă așteptăm să o vedem realizată. Cele două împărății, a lumii și a întunecului, se luptă pentru biruință. Tehnica modernă le oferă material, unelte și mașini de propagandă pe cari alte timpuri nu le-au cunoscut. Azi, presa și cinematograful par a înlocui în bună parte oratoria. Rezultatul acestui fel de propagandă îl cunosc credincioșii catolici din Apus. Dar tot atât de bine și dușmanii lui Hristos cari — drept revanșă, — o utilizează la răspândirea doctrinei lor cu multă măiestrie și iscusință. Iată un exemplu de propagandă comunistă în Franța. Fragmentele sunt extrase din „Dosa-rele Acțiunii Populare” (*Dossiers de l'action populaire* Nr. 400. din 10.2.1938) și cred că îl va interesa pe cei ce se ocupă cu ideea filmului.

„Doi tovarăși pleacă în propagandă cu o camionetă cu material de filmat. Timp de 20 ori 30 de zile brăzdează terenul unui ținut, ținând în fiecare seară câte o ședință. După acest răstimp trec în alt ținut învecinat”.

Ședința se ține în satele ori orașele unde Partidul are câțiva militanți capabili de a procura o sală și de a recruta spectatori. Nu e necesar să fie un ținut „roșu”, căci scopul propagandei prin film este de a pregăti terenul pentru mai târziu.

Invitațiile sunt adresate tuturor claselor sociale: țărani și muncitori, femei și copii, comuniști și socialiști, atei ori catolici. Afize mari anunță ziua, ora, locul și prețul de intrare (5 fr. = 30 lei). În sală se vând cărți, broșuri, cântece și insigne de ale Partidului. Jocurile și muzica revoluționară pregătesc pe spectatori pentru cele ce urmează. Lumina se stinge, șofotul încetează iar mașina începe a rula. Iată Spania fericită sub conducerea Frontului Popular, ca deodată să apară „fasciști barbari” lăsând pe Marocanii feroși să atace pe Republicanii nevinovați. Rularea continuă prezentând uciderea femeilor și a copiilor, bombardarea orașelor și a satelor. Cel care dă explicațiile, indignat și revoltat de „barbariile” fasciștilor concludă: „Fascismul este războiul”. Lumina se reaprinde. Pauză. Tovarăși iscusiti vând broșuri în favorul Spaniei Roșii. Câteva sfaturi practice și un îndemn: „Citiți ziarul comunist „L'Humanité”, — „înscrisți-vă în Partid”...

Acestea ar constitui partea introductivă, o pregătire a terenului. Partea a doua o constituie filmul: „Viața este a noastră”. Inceputul prezintă o școală primară unde se predă geografia. La această lecție toate bogățiile Franței se perindă sub ochii spectatorilor. După lecție elevii pleacă acasă. În jocul lor iată o scenă emoționantă.

- Tu știai că Franța e așa de bogată?
- La noi nu sunt nici 5 centime.
- La noi sunt bani câți voim.
- Câți?

— Mama a spus că avem 30 de sous (1,50 fr.) pentru a sfârși săptămâna..

Scena se întrerupe aci, și o plancardă se așterne pe ecran: „Bogățiile Franței nu sunt ale Francezilor, ci alor 200 de familii”. La porțile unei uzine mulțimea cere „lucru și pâine”. Dar nimeni nu le-o dă. Armata fascistă defilează din nou. Când Hitler și Mussolini deschid gura se aude un bubuit de tun, apoi războiul, cadavre, victimele fascismului. — Un spectator strigă: „Nimeni nu ne poate scăpa de ei”. Cineva leșind din mulțime răspunde: „așa e, dar partidul comunist veghează”.

Acum începe propaganda prin faptele ce le săvârșește comunismul. Mașina rulează o serie de scene emoționante. Un muncitor bătrân este dat afară din serviciu și lăsat pe drumuri. Sindicatul comunist se reunește, declară grevă iar bătrânul este reprimat între muncitori¹⁾.

Un șomeur tânăr nu poate să-și câștige pâinea cea de toate zilele pentru el, soția sa și un copilăș²⁾.

Cerșind din poartă în poartă, apelând la ajutorul fasciștilor și catolicilor, este refuzat. Obosit de foame și de drum cade pe pavajul străzii. Camarazii comuniști îl găsesc. Il transportă la Manutanța lor. Acolo se reface, asistă la o sărbătoare a speranței tineretului în viitorul comunist, se convinge și jură credință „tovarășilor roșii”. În sunetul „Internaționalei” filmul, în imagini rapide, prezintă peisajii din natură, pomi înfloriți, munți, cântec de păsări și apus de soare: „Viața este a noastră”, iată fericirea pe care o va da celor săraci comunismul“!..

Impresia: Cuvântările nu au prea influențat, dar scena tânărului șomeur a emoționat, a reținut atenția tinerilor. Situația bătrânului eliminat dintre muncitori a îngrijorat pe toții cei mai în vârstă, iar curajul militant al Sindicatului de a-l repune în serviciu a insuflat încredere în Partidul Comunist.

Și așa, dela copii până la moșnegi, se introduce în suflete un „vierme” care de azi înainte va otrăvi sufletul celor ce mai înainte erau nevinovați. Cel doi propagandiști își urcă în camionetă materialul și pleacă mai departe să și facă datoria. Măine vor avea 8—10 mii spectatori cari vor admira comunismul pacific și plin de farmec.

Iată ce spune un conducător al comuniștilor din Franța, d. M. Gliton: „Propaganda prin film” la din zi în zi o nouă extindere. Filmul „Viața este a noastră” a rulat din Sept.-Dec. în 597 localități. O jumătate de milion dintre spectatori au fost câștigați ca simpatizanți, 25 mii de bătrâni au fost invitați gratis la ședințe. De altă parte, această propagandă prin film convinge pe auditorii noi, iar succesul încurajază pe militanți cari încep lupta cu și mai multă ardoare. Vom avea noul filme de propagandă și vom cuceri”. (*L'Humanité*, din 30 Dec. 1937).

In tabăra dușmană se lucrează! Poate cineva să audă și să vadă o astfel de propagandă abilă și periculoasă, fără să se neliniștească și, fără să nu dorească o propagandă analoagă pentru doctrina socială creștină?!

Strassbourg.

Aurel Jidavu

^{1) 2)} Nu se amintește nici un nume al acestor „victime”, dovadă că sunt simple invenții comuniste, utilizate spre a compromite tineretul catolic din J. O. C. (Jeunesse Ouvrière Catholique) și a atrage pe cei creduli. (A. J.).

Publicație de licitație

Asociația învățătorilor din jud. Târnava-Mică vinde în ziua de 3 Aprilie 1938 ora 15, prin licitație publică două loturi de casă într'un singur corp, cu suprafață totală de 2000 m. p. situate în Blaj, Strada Grigorie Maior.

Licitația se va face la fața locului pe bază de oferte scrise, urmate de supraofertare verbală. Informațiunile se dau la Revizoratul școlar, Blaj.

Blaj, 21 Martie 1938.

Comitetul Asociației Învățătorilor

Tipografia Seminarului Teologic gr.-cat. Blaj

Știri mărunte

Se cere beatificarea lui Piu X. Catolicii din Anglia, Irlanda, Dominioanele engleze și Statele-Unite au înaintat Secretarului de stat al Vaticanului două petiții, în două volume strănicate, splendid compactate, dând expresia dorinței de a vedea cât mai îngrabă trecutului albul fericitorilor pe celce a fost Papa Piu X. Numiții credincioși au dat și tiparului, separa petiții ca cea de mai sus, răspândindu-le în sute de mii de exemplare.

Stola nu e „venit profesional”. Un membru al comitetului cercular arhidiecezan (V—1938), răzimir pe texte de legi și pe o decizie a Tribunalului Sălaj, constată că veniturile stolare ale preoților fac parte din salariul lui, pe care Statul nu plătește în întregime, ci întregeste numai celelalte venituri locale. În consecință suma, și ea modestă, pe care o reprezintă stolarele nu poate fi supusă la impozit profesional, fiindcă în cazul acesta s'ar plăti după ea de douăori impozit. De aceea preoții vor face apel împotriva unei astfel de impuneri; și dacă nu vor avea câștig de cauză la comisiunea de apel, vor face recurs la Tribunal. De preferință prin advocat

Locale. Dumineca viitoare, a patra de Marele Post, va predica în catedrală pâr. Ioan Bucur, dela Administrația Centrală Capitală

— Dumineca trecută, după sf. liturghie din catedrală, pâr. Dr. Francisc Simon, ieromonah franciscan unit, a conferențiat în sala de gimnastică a liceului de băieți despre „St. Francisc din Assisi și vremile noastre”. Interesanta conferință a pâr. Simon a fost ascultată de un public foarte numeros și viu aplaudat

— Vineri, la sărbătoarea Bunevestiri, cadrul liturghiei pontificale din catedrală, a primit, prin mâinile I. P. S. Sa'e mitrop. Alexandru, tonsura clericală și lectoratul 26 levi ai Seminarului nostru teologic.

— În aceeași zi de sărbătoare, la ora 17, s'a desfășurat în Palatul Cultural festivalul școlar aranjat de societatea de lectură „Șunca” a elevilor dela școala normală de băieți. Deosebit de reușit din toate puncte de vedere. Sala arhiplină, în frunte cu I. P. S. Sa mitrop. Alexandru, a aplaudat călduros diferitele puncte ale programului bogat și bine știut. O foarte plăcută surpriză a fost, în deosebi, noua fanfară a școlii care, deși de curând înjgh-bată, a dovedit că știe cânta nu numai marșuri la defilare, ci și acompanya corul, bucu cu destulă precizie. Este meritul și muncă d-lui prof. Cherebețiu care trebuie felicitat pentru toată căldura. Remarcăm deosebit piesa cântată catoare „Taina cea mare”, tradusă din italiană și este într-o frumoasă limbă românească de pâr. L. Chinezu. A fost jucată foarte bine și a lăsat o adâncă impresie.

— Săptămână de săptămână, Dumineca după amiazi Reun. Femeilor Române Uni aranjază conferințe religioase pentru tinerete seriase, în biserica Institutului Recunoștinței.

Atmosferă nouă în Mexico? Faptul mai nou arată că mucenicia catolicilor mexicani începe să-și deie roadele. De praznicul acestui an al Maicii Domnului de Guadalupe s'a ținut în Mexico-City un impozant pelerinaj național, cu episoade mișcătoare. — În oraș Leon a avut loc un impozant congres în cinsta Regelui Hristos. — Guvernatorul din Daxaca permis unui număr de 100 preoți (pe lângă o chezășie de 300 pesos) să-și reia activitatea pastorală. — Episcopului de Vera Cruz (expulzat de câțiva ani) i-a fost învoit să țină o serie de conferințe religioase și să-și reoape reședința, acordându-i-se libertatea de a face publice toate slujbele bisericesti.